

Zorbalık Etilimi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zorbalık Etilimi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33628>

Özet

Zorbalık Etilimi Ölçeği, **Nevin Dölek** tarafından 2002 yılında yürütülen doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikolojik ölçme aracıdır. Ölçeğin temel amacı, okul çağındaki öğrencilerde gözlemlenen zorbaca davranışlara yönelik etimleri ve bu etimlerin altında yatan **psikolojik** dinamikleri çok boyutlu bir yapıda belirlemektir. Toplam 25 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan bu ölçek, bireylerin bakalarına zarar verme, güç gösterme ve duygusal paylaşım eksikliği gibi zorbalıkla ilişkili duygusal ve davranışsal yönelimlerini sistematik olarak ölçmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Zorbalık, Zorbalık Etilimi, Psikolojik Ölçek, Öğrenci Davranışları, Nevin Dölek, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Nevin Dölek

Amaç

Ölçeğin geliştirilmesindeki temel amaç, eğitim ortamlarında zorbaca davranış sergileme potansiyeli taşıyan öğrencileri erken aşamada tespit edebilmek ve bu etimlerin derecesini ölçebilmektir. Elde edilen güvenilir ve geçerli veriler, okul temelli zorbalık önleyici ve müdahale edici programların bilimsel temellere dayandırılarak geliştirilmesi ve uygulanması için kritik bir zemin oluşturmayı hedeflemektedir.

Ölçek, bu davranışsal etimleri nicel olarak ortaya koyarak, eğitim bilimleri ve psikoloji alanında zorbalık araştırmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Yapı

Zorbalık Etilimi Ölçeği, 25 maddeden oluşmakta olup, öğrencilerin zorbalık yapma potansiyelini altı farklı boyutta ele alan **çok boyutlu** bir yapıya sahiptir. Bu boyutlar, zorbalık eyleminin sadece fiziksel yönünü değil, aynı zamanda bilişsel ve duygusal bileşenlerini de kapsamaktadır. Kaynakta belirtilen alt boyutlar arasında "Duyusal Paylaşım Eksikliği" ve "Üzmek ve Güçlü Olmak" gibi zorbalığın merkezindeki motivasyonları yansıtan yapılar bulunmaktadır.

Ölçek, bireyin bakalarına karşı duyduğu güç arayışını, empati eksikliğini ve saldırganlık dürtülerini ne ölçüde onayladığını ölçerek, **zorbalık** etiminin karmaşık doğasını ortaya çıkarmayı hedefler.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, özellikle zamana karşı tutarlılığını ölçen **test-tekrar güvenilirliği** (test-retest reliability) yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu çalma kapsamında, 24 öğrenciden oluşan bir örnekleme ölçek 2 haftalık bir arayla yeniden uygulanmıştır. İki uygulama arasındaki ilişkinin düzeyini belirlemek amacıyla alt boyutlar düzeyinde Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Analiz sonuçları, "Düysusal Paylaşım Eksikliği" ve "Üzümek ve Güçlü Olmak" alt boyutlarının, bireylerin zorbalık etimilerindeki devamlılığını ortaya koyma noktasında kısmen daha düşük güvenilirlik sergilediğini göstermiştir. Ancak, bu iki alt boyut dışındaki diğer boyutlar ve ölçeğin **toplam puanı** dikkate alındığında, Zorbalık Etilimi Ölçeğinin genel olarak kabul edilebilir düzeyde geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla çeşitli istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Belirlenen alt faktör yapısına göre, her bir boyutun kendi içinde yer alan maddelerin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu saptamak için detaylı hesaplamalar yapılmıştır. Bu hesaplamalar, **madde-toplam korelasyon katsayısı**, madde-kalan korelasyon katsayısı gibi geleneksel yöntemleri içermektedir.

Güvenirliğin en temel göstergesi olarak, ölçeğin iç tutarlılık düzeyini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne ölçüde tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermekte olup, elde edilen sonuçlar ölçeğin genel olarak güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Zorbalık Etilimi Ölçeği, 25 maddelik yapısının altında yatan gizil değişkenleri ortaya çıkarmak üzere **faktör analizi** yöntemleriyle incelenmiştir. Bu analizler sonucunda ölçeğin, zorbalık etimini temsil eden 6 temel boyuta (faktöre) ayrıldığını belirlenmiştir. Bu alt boyutlu yapı, zorbalık etiminin tek bir homojen özellik yerine, farklı psikolojik güdüler ve davranışsal tepkilerden oluştuğunu göstermektedir.

Faktör yapısının belirlenmesi, ölçeğin teorik olarak varsayılan yapısının ampirik verilerle desteklendiğini göstermiş ve araştırmacılara zorbalık etiminin hangi spesifik bileşenler üzerinden yükseldiğini anlama imkanı sunmuştur.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: 25 maddeden oluşan, 6 alt boyutlu kendini değerlendirme araç.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Okul çağı popülasyonu).

Yaş Grubu: Araştırmaların yapıldığı dönemin öğrenci popülasyonuna uygundur.

Popülasyon Detayları: Ölçek, Nevin Dölek'in [doktora tezi](#) kapsamında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 4'lü [Likert](#) derecelendirme formatını kullanmaktadır. Seçenekler şu şekildedir: 1= hiçbir zaman - 4= her zaman. Yüksek puan, bireydeki zorbalık eğiliminin yüksek olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Zorbalık, Ölçek Geliştirme, Güç Eğilimi, [Cronbach Alpha](#), [Korelasyon](#), Eğitim Bilimleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Nevin Dölek, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul (2002 tezi referans alınmıştır).

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2002

Şinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir çalışma (doktora tezi) ürünüdür. Ticari olmayan akademik kullanımlar için tezin referans gösterilmesi gerekmektedir. Diğer kullanımlar için sorumlu yazar Nevin Dölek ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [zorbalik-egilimi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Dölek, N. (2002). *Örencilerde zorbaca davranışların araştırılması ve bir önleyici program modeli (Doktora tezi)*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tez kaydına Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir:
tez.yok.gov.tr

Zorbalık Etilimi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki maddeler, 25 maddelik ölçeğin yapısını göstermek üzere orijinal kaynaktan belirtilen örnek maddelerdir:

Kendimden güçsüz birisine başarmak beni rahatlatır.

Kendimizi kötü hissettiğimizde bunun acısını başkasından çarpmak normaldir.

Kendinden güçsüz kişilere gücünü göstermek gerekir.